

B. MEDIJSKA SCENA SRBIJE U MAJU 2014.

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. Republička Radiodifuzna Agencija (RRA)

Savet RRA je u periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi bio veoma aktivan, naročito tokom vanredne situacije prouzrokovane poplavama, kao i u danima žalosti koje je Vlada Republike Srbije proglasila od 21. do 23. maja.

1.1. Savet RRA je u maju doneo odluku da preporuči Vladi Srbije da ukine naknadu za emitovanje RTV programa za emitere iz područja pogođenih poplavama, a u skladu sa članom 66. Zakona o radiodifuziji. Istovremeno je RRA pozvala RATEL i kolektivne organizacije za zaštitu autorskog i srodnih prava da slično postupe i oslobode te emitere od plaćanja naknada za radiodifuznu stanicu, odnosno naknada za korišćenje predmeta zaštite iz repertoara kolektivnih organizacija. Ova inicijativa svakako je vredna pohvale jer su u poplavljenim područjima stradale i emisiona infrastruktura i poslovne prostorije mnogih emitera, a pored toga mediji na lokalnom nivou bili su veoma aktivni u praćenju situacije na poplavljenim područjima, između ostalog i gotovo 24-časovnim izveštavanjem o poplavama. Ipak, do zaključenja ovog izveštaja još uvek nije bio poznat spisak stanica, pa nije jasno ni koji su kriterijumi primenjeni za oslobađanje od plaćanja naknade. Prostorna lociranost u poplavljenim područjima je neophodan, ali ne može da bude jedini kriterijum za odlučivanje. Naime, mnoge lokalne stanice, iako nisu bile direktno pogođene poplavama, slale su svoje ekipe i izveštavale o stanju na terenu u susednim lokalnim sredinama, tako da bi Savet RRA pri finalizaciji spiska stanica morao da uzme u obzir i tu okolnost, ili bar da za takve stanice obezbedi neke pogodnosti u vezi sa plaćanjem naknade.

1.2. U danu proglašenja dana žalosti zbog žrtava poplava Savet RRA je u skladu sa Zakonom o obeležavanju dana žalosti na teritoriji Republike Srbije obavestio RTV stanice o načinu emitovanja RTV programa u vreme trajanja dana žalosti. Obaveštenje se odnosilo na obavezu

uzdržavanja od emitovanja humorističkih, zabavnih, folklornih i drugih zabavnih sadržaja, uključujući filmove i serije, osim dokumentarnih, kao i generalno na usklađivanje programske šeme u tim danima. U istom obaveštenju navedeno je da je RRA u skladu sa ovim zakonom ovlašćena da sprovodi monitoring nad emiterima u vreme trajanja dana žalosti, kao i da u tom smislu neće donositi posebna, pojedinačna rešenja. Ovo javno obaveštenje je kablovskim operatorima poslužilo kao opravdanje da u vreme trajanja dana žalosti iz svoje programske ponude isključe gotovo sve strane kanale, a odluka o tome koji je strani kanal prikladan danima žalosti bila je u potpunosti stvar diskrecione ocene operatora. Ovakva odluka operatora je izazvala burne reakcije stručne javnosti, korisnika društvenih mreža, kao i nezavisnih institucija (Poverenika), imajući u vidu da je potpuno nezakonita i da predstavlja (bez obzira na nameru) pokušaj privatne cenzure. Ubrzo po isključivanju ovih kanala iz programske ponude operatora oglasio se i Savet RRA, koji je posle održane vanredne sednice saopštio da „nije doneo nijednu odluku kojom se ograničava ili preporučuje kablovskim operatorima na području Srbije da iz svoje ponude isključe programe koji se emituju iz inostranstva”, kao i da „razume i uvažava odluku većine kablovskih operatora na koju je verovatno uticao lični osećaj zajedničke nesreće, a ne tumačenje zakona”. Nažalost, Savet RRA je u ovom „izbalansiranom” saopštenju propustio da osudi postupak koji može zaista da se kvalifikuje kao neovlašćeno uskraćivanje prava na informisanje građanima, odnosno kao još jedan napad na pravo na slobodu izražavanja.

Ustav Republike Srbije garantuje slobodu mišljenja i izražavanja, kao i slobodu da se govorom, pisanjem, slikom ili na drugi način traže, primaju i šire obaveštenja i ideje, pri čemu se sloboda izražavanja može zakonom ograničiti ako je to neophodno radi zaštite prava i ugleda drugih, čuvanja autoriteta i nepristrasnosti suda i zaštite javnog zdravlja, morala demokratskog društva i nacionalne bezbednosti Republike Srbije (član 46). Takođe, Ustav predviđa da u Republici Srbiji nema cenzure a da nadležni sud može sprečiti širenje informacija i ideja putem sredstava javnog obaveštavanja samo ako je to u demokratskom društvu neophodno radi sprečavanja pozivanja na nasilno rušenje Ustavom utvrđenog poretka ili narušavanja teritorijalnog integriteta Republike Srbije, sprečavanja propagiranja rata ili podstrekavanja na neposredno nasilje ili radi sprečavanja zagovaranja rasne, nacionalne ili verske mržnje, kojim se podstiče na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje (član 50. Stav 3). Zakon o javnom informisanju u članu 2. propisuje da javno informisanje ne podleže cenzuri, kao i da „niko ne sme, ni na posredan način, da ograničava slobodu javnog informisanja, naročito zloupotrebom državnih ili privatnih ovlašćenja, zloupotrebom prava, uticaja ili kontrole nad sredstvima za štampanje i distribuciju javnih glasila ili nad uređajima za emitovanje i radiofrekvencijama, kao ni bilo kojim drugim načinom podesnim da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja”. Krivični zakonik Republike Srbije u članu 149. predviđa krivično delo – sprečavanje štampanja i rasturanja štampanih stvari i emitovanje programa, koje se, između ostalog odnosi i na neovlašćeno

sprečavanje ili ometanje emitovanja radio i televizijskog programa. Pored toga, Zakon o potvrđivanju Konvencije o prekograničnoj televiziji propisuje obavezu država potpisnica da osiguraju slobodu izražavanja i informisanja u skladu sa članom 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i da garantuju slobodu prijema, odnosno da neće na svojim teritorijama ograničavati reemitovanje programskih usluga koje su u skladu sa odredbama te konvencije (član 4). Da bi se sloboda izražavanja ograničila, neophodno je pre svega da postoji zakonski osnov, a u slučaju prilagođavanja programske šeme zbog dana žalosti taj osnov je Zakon o obeležavanju dana žalosti na teritoriji Republike Srbije, koji u članu 6. stav 1. predviđa da su „radiodifuzne organizacije za informisanje javnosti na teritoriji Republike Srbije dužne da u svojim programima, uključujući i emisije namenjene inostranstvu, na dan proglašenja dana žalosti: emituju odluku o proglašenju dana žalosti i o programu njegovog obeležavanja koju donosi nadležni organ Republike Srbije ili telo koje on odredi; obaveste javnost o skupovima sećanja koje povodom dana žalosti organizuju nadležni organi Republike Srbije ili tela koja ona odrede; umesto humorističkih, zabavnih, folklornih i drugih emisija sa zabavnom i narodnom muzikom, emituju muziku i emisije prikladne danu žalosti; usklade detaljnu programsku šemu u vreme dana žalosti”. Ovo ograničenje je u skladu sa Ustavom budući da je propisano zakonom i da služi ostvarivanju legitimne svrhe, u konkretnom slučaju – odavanju počte žrtvama elementarne nepogode. Čak i tom slučaju ne radi se o potpunom isključivanju kanala nego o prilagođavanju programske šeme. Takođe, ova obaveza po slovu zakona i prirodi stvari može se odnositi samo na emitere radio i TV programa. Kablovske operatore su operatori elektronskih komunikacija, koji su, u skladu sa članom 4. tačke 10) i 30) Zakona o elektronskim komunikacijama, lica koja obavljaju ili su ovlašćena da obavljaju delatnost elektronskih komunikacija, koja podrazumeva pružanje usluge elektronskih komunikacija koja se sastoji „u celini ili pretežno od prenosa signala u elektronskim komunikacionim mrežama”, uključujući i „usluge distribucije i emitovanja medijskih sadržaja, ali ne obuhvata usluge pružanja medijskih sadržaja ili obavljanje uredničke kontrole nad medijskim sadržajima koji se prenose putem elektronskih komunikacionih mreža i usluga”. Jasno je da su operatori potpuno neovlašćeno preuzeli na sebe ulogu urednika, iako je njihova jedina obaveza da obezbede nesmetani prenos podataka bez ikakvog uticaja na njihov sadržaj. Svojim postupkom, koji su inače pravdali odlukom RRA, privremeno su sproveli privatnu cenzuru i povredili Ustavom zagarantovano pravo na slobodan prijem informacija. Istovremeno su prekršene odredbe bar dva zakona i jedne konvencije, a postoji osnov i za eventualnu krivičnu odgovornost. Nažalost, jedini organ koji je pravovremeno i nedvosmisleno reagovao bio je Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti koji je pozvao kablovske operatore da vrate u programsku ponudu isključene kanale. Nadležno ministarstvo nije osudilo ovaj pokušaj privatne cenzure, a RRA je svojim „mlakim” saopštenjem propustila da jasno stavi do znanja operatorima da je ovakvo njihovo ponašanje nedopustivo. Javni tužilac nije reagovao,

iako je za slučajeve navodne zloupotrebe prava na slobodu izražavanja reagovao izuzetno efikasno.

DRŽAVNI ORGANI

2. Narodna skupština Republike Srbije

U četvrtak, 29. maja 2014. godine, skupštinski odbori za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava, i za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu, trebalo je na zajedničkoj sednici da razmatraju Izveštaj o radu Agencije za borbu protiv korupcije za 2013. godinu. Zbog nedostatka kvoruma, odnosno nedolaska članova Odbora za pravosuđe, o Izveštaju se nije odlučivalo. Odbor za pravosuđe trebalo je, nezavisno od Odbora za finansije, na istoj sednici da razmatra i Redovni godišnji izveštaj Zaštitnika građana, kao i Izveštaj Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Do svojevrsnog ignorisanja nezavisnih institucija došlo je samo dan nakon što je Zaštitnik građana saopštio da je devetnaest ljudi iz njegove stručne službe moralo da bude otpušteno jer Narodna skupština Republike Srbije nije dala saglasnost za njihov dalji rad. Tim povodom oglasio se Zoran Babić, predsednik skupštinskog Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja, koji je odgovorio da će se zahtev Zaštitnika građana da bude produžen rad njegovih saradnika razmatrati, ali i dodao da će on lično hitno inicirati donošenje zakona kojim bi se rukovodiocima i predstavnicima svih regulatornih i nezavisnih tela zarade određivale jednim istim zakonom i ujednačile.

Pretnja ograničenjima zarada u regulatornim i nezavisnim telima nesumnjivo može predstavljati vid pritiska na njihovu nezavisnost. Poziv na ujednačavanje zarada svih regulatornih i nezavisnih tela pokazuje potpuno odsustvo razumevanja funkcije i uloge nezavisnih tela, različitih modela njihovog finansiranja, kao i različitih odgovornosti i složenosti poslova koje „rukovodioci i predstavnici” regulatornih i nezavisnih tela obavljaju. Ako ništa drugo, moralo bi biti jasno da telo čije finansiranje i politika zarada podležu ad hoc odlukama izvršne ili zakonodavne vlasti nije nezavisno, pa samim tim ne može ni da vrši svoju funkciju na nezavisan način. S druge strane, jačanje nezavisnih i regulatornih institucija je nužan preduslov dalje demokratizacije Srbije. Ovim telima neophodno je jačati, a ne smanjivati kapacitete. Navedeno se posebno odnosi na tela ignorisana od strane skupštinskih odbora za finansije i pravosuđe – Zaštitnika građana, Poverenika za informacije od javnog značaja i Agenciju za borbu protiv korupcije.

3. Zaštitnik građana

Zaštitnik građana je u martu 2014. godine predstavio Redovni godišnji izveštaj za 2013, koji svake godine sastavlja i dostavlja Narodnoj skupštini, sa nalazima i preporukama u pogledu poštovanja ljudskih prava, a o kojem je Skupština trebalo da odlučuje u maju. Zaštitnik građana posebno ukazuje na dve pojave – kontrolu medija, koja se ostvaruje kroz mehanizme pritiska, s jedne strane, i tabloidizaciju države, koja se ogleda u „curenju” poverljivih informacija i izmeštanju institucionalnih procesa u privilegovane tabloidne medije, s druge strane. Za kontrolu medija Zaštitnik građana ukazuje da je teško proveriva i dokaziva, ali da tvrdnje o pritiscima i uticajima na medije iz političkih i državnih krugova moći, kao što su telefonski pozivi posle kojih se otkazuju emisije, povlače tekstovi iz štampe, posle kojih novinari utihnu, a urednici promene uređivačku politiku i teme, dolaze iz samih novinarskih krugova. Ovo, u najmanju ruku, izaziva samocenzuru, koja je, po Zaštitniku građana, u srpskim medijima nesporno prisutna. Problem tabloidizacije države Zaštitnik građana prepoznaje kao pojavu da se, po slovu zakona poverljive informacije, kao što su podaci iz istraga u toku, lični podaci, podaci o okolnostima privatnog života, do kojih se može doći samo sistematičnim i dubokim zadiranjem u privatnost i baze podataka koje vode određeni državni organi, pojavljuju u određenim i uvek istim medijima. Postupci u kojima bi se utvrdio izvor takvih informacija, a kojima raspolažu samo službena lica, pa ta lica i njihovi podstrekači sankcionisali za neovlašćeno odavanje službene tajne i druga krivična dela, prekršaje i disciplinske presteupe, ne vode se. Podaci koji se objavljuju su po pravilu selektivno jednostrani, nepotpuni i sistematično upereni protiv određenih ličnosti, a njihovim objavljivanjem, pored prava na privatnost, strada i pretpostavka nevinosti ciljanih osoba i njihov politički angažman. Zaštitnik građana u izveštaju navodi i konkretna postignuća i manjkavosti u pogledu ostvarivanja medijskih sloboda. Postignuća su skromna, a čine ih pripremljeni nacrti novih medijskih zakona i formiranje nezavisne komisije za istragu ubistava novinara. S druge strane, naglašeno je da manjkavost u medijskoj regulativi prouzrokuje nedovoljnu transparentnost vlasništva, da privatizacija medija nije okončana uprkos tome što je propisana zakonom, da postojeći modeli privatizacije ne funkcionišu a da novi nisu pronađeni, da nije pronađen ni adekvatan model za ostvarivanje prava na informisanje na manjinskim jezicima (uz posebnu kritiku mogućnosti da nacionalni saveti nacionalnih manjina osnivaju medije), da su novinari još uvek izloženi napadima a da su neki od njih pod stalnom policijskom zaštitom, kao i da organi koji kontrolišu primenu Zakona o javnom informisanju svoju funkciju ne vrše pravovremeno i u punom obimu.

Pojave na koje Zaštitnik građana ukazuje duboko su uznemiravajuće. Delove izveštaja koji govore o pritiscima nužno je posmatrati u kontekstu navoda koji su sadržani i u drugim izvorima, npr. Izveštaju Evropske komisije o napretku za 2013. godinu, gde se takođe tvrdi da pretnje novinarima i nasilje nad njima i dalje predstavljaju značajan faktor za samocenzuru. Takođe, 27 maja 2014. godine, predstavnica OEBS-a za slobodu medija Dunja Mijatović izrazila je zabrinutost zbog cenzure sadržaja na Internetu u Srbiji i pozvala srpske vlasti da neguju necenzurisano debatu o pitanjima od javnog interesa. Saopštenje je usledilo povodom vesti o blokiranju pojedinih Internet sajtova i sadržaja, kritički nastrojenih prema vlastima, i izazvalo je burnu reakciju u samoj Srbiji, između ostalog i predsednika republičke Vlade Aleksandra Vučića. No, bez obzira da li su pritisci samo teško proverljivi i dokazivi, kako kaže Zaštitnik građana, ili ih nema, kao što predstavnici izvršne vlasti govore, izgleda nesporno da je kreirano plodno tlo za autocenzuru i da autocenzura jača, što ni u kom slučaju nije i ne može biti dobro. Drugi problem koji je uočio Zaštitnik građana takođe je prepoznat i u Izveštaju Evropske komisije o napretku za 2013. godinu, gde se ukazuje da medijske kampanje zasnovane na anonimnim izvorima ili informacijama koje su „procurile” podrivaju poverenje u sudske institucije, krše zakone o zaštiti podataka o ličnosti i krše pretpostavku nevinosti. Ostali problemi koje Zaštitnik građana pominje, kao što su nedovoljna transparentnost vlasništva, nedovršene privatizacije i nefunkcionalnost postojećih modela privatizacije, neadekvatni modeli za ostvarivanje prava na informisanje na manjinskim jezicima, napadi na novinare, neadekvatan nadzor nad primenom Zakona o javnom informisanju, posledica su prevaziđene medijske regulative, neizgrađenih kapaciteta tela koja bi trebalo da vrše nadzor nad poštovanjem zakona i generalno, višegodišnjeg odlaganja medijskih reformi, o čemu smo u ovim izveštajima u više navrata pisali.

4. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti

Uz sve pozitivne pomake koji su u Srbiji zabeleženi u oblasti slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja, i dalje postoje i određeni problemi u implementaciji tog prava. Godišnji izveštaj Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti o sprovođenju zakona iz njegove nadležnosti pokazuje da su se predstavnici medija i novinara u 2013. godini više nego ranije Povereniku žalili zbog uskraćenih informacija, s jedne strane, kao posledica sve većeg broja zahteva, ali s druge, i nespremnosti organa da obezbede slobodan pristup informacijama. Izveštaj navodi da se u uskraćivanju prava na pristup informacijama organi javne vlasti pravdaju najčešće tajnošću određenih dokumenata, zaštitom privatnosti, insistiranjem da ne spadaju u krug subjekata na koje se zakon primenjuje, ili sporenjem opravdanog interesa tražioca informacije. U izveštaju se zaključuje da glavni problem za doslednu primenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja predstavlja nefunkcionisanje mehanizama koji nisu pod kontrolom Poverenika već izvršne vlasti, a pre svega činjenice da uprkos jasnim,

zakonom utvrđenim obavezama, vlada ni u jednom slučaju kada je to bilo potrebno nije prinudom obezbedila izvršenje rešenja Poverenika, a da Ministarstvo pravde i državne uprave (već treću godinu zaredom) nije procesuiralo nijednog od brojnih prekršilaca zakona. Navedeno, po Povereniku, gotovo da predstavlja poziv na kršenje zakona i predstavlja praksu koja se neodložno mora promeniti.

Pristup informacijama od javnog značaja se pokazao kao ključni instrument za razvoj istraživačkog novinarstva, imajući u vidu tradicionalnu zatvorenost organa vlasti, odnosno nespemnosti vlasti da proaktivno čini dostupnim informacije od interesa za javnost i bez da to neko od njih traži. Ustav Republike Srbije u članu 51. predviđa da svako ima pravo da bude potpuno i blagovremeno informisan o pitanjima od javnog značaja, a sredstva javnog obaveštavanja moraju to da poštuju, što znači da mediji imaju i obavezu (ne samo pravo) da građanima pruže blagovremene i potpune informacije, a ako se medijima informacije uskraćuju, onda oni tu svoju ustavnu obavezu ne mogu da ostvare. Zato je stepen ostvarenosti prava na pristup informacijama od javnog značaja indikativan za razvoj medijskih sloboda uopšte.

5. Tužilaštvo za visokotehnoški kriminal

Poplave koje su pogodile Srbiju tokom maja, osim nemerljivih ljudskih gubitaka i materijalne štete, donele su i ozbiljne probleme u vezi sa ostvarivanjem prava na slobodu izražavanja na Internetu. Brojni sajtovi, i to po pravilu oni koji su prenosili kritičke tekstove o reakciji države u vanrednoj situaciji, bili su kontinuirana meta hakerskih napada (poput Internet portala Telepromter, bloga „Druga strana”, a kasnije i Internet portala „Peščanik”). Takođe, sa Internet portala dnevnog lista „Blic” povučen je blog Dragana Todorovića, novinara nedeljnika „Vreme”, sa preuzetim tekstom Novice Milića, profesora Fakulteta za medije i komunikacije Univerziteta Singidunum u Beogradu, sa tekstom fiktivne ostavke Aleksandra Vučića. Sve ovo, logično, dovelo je do sumnje na pritiske usmerene na kritičke tekstove. Slučajevi hakerskih napada na sajtove, čini se, nisu doveli do adekvatne reakcije nadležnog Tužilaštva za visokotehnoški kriminal. Tužilaštvo je reagovalo tek posle napada na Internet portal „Peščanik”, do kojih je došlo nakon što je ovaj portal 1. juna objavio tekst dr Uglješe Grušića, docenta Univerziteta u Notingemu, dr Branislava Radeljića, vanrednog profesora Univerziteta Istočni London i Slobodana Tomića, doktoranta Londonske škole ekonomije i političkih nauka, u kojem oni optužuju ministra unutrašnjih poslova Nebojšu Stefanovića za plagijate u njegovoj doktorskoj disertaciji. O tome će biti više reči u sledećem izveštaju. Dok napadi na sajtove, inicijalno, nisu zavredili pažnju Tužilaštva, ono se bavilo komentarima na društvenim mrežama o broju mrtvih u poplavama.

Postupci su pokrenuti protiv nekoliko lica za krivično delo izazivanje panike i nereda u pokušaju. Za troje lica istražni sudija odredio je pritvor u trajanju od 30 dana, ali su ta rešenja po žalbama pritvorenih ukinuta. U svakom od ovih slučajeva sporni su bili komentari ostavljeni ili na društvenim mrežama ili ispod vesti na sajtovima medija, u kojima se tvrdilo da su zvanične informacije o broju stradalih u poplavama netačne, i da je poginulo daleko više lica.

Hakerski napadi na Internet sajtove nisu nova pojava u Srbiji. Internet portal „Peščanik”, koji je i sada bio izložen napadima, još je krajem januara 2009. godine podneo prvu krivičnu prijavu povodom takozvanog *Denial of Service* napada. *Denial of Service* napad podrazumeva koordiniran pokušaj pojedinca ili grupe da opterete kompletne resurse jednog servera kako obični korisnici ne bi mogli da dođu do njega. Nažalost, iako slučaj „Peščanika” iz januara 2009. godine nije bio jedini slučaj *Denial of Service* napada na sajtove medija, do danas nijedna istraga nije dovela do konkretnih rezultata, niti do podizanja optužnih akata protiv odgovornih lica. Podizanje optužnih akata za krivično delo izazivanje panike i nereda jeste svojevrsna novost. Krivični zakonik ovo delo definiše kao izazivanje panike, ili teže narušavanje javnog reda ili mira, ili osujećivanje ili značajnije ometanje sprovođenja odluka i mera državnih organa ili organizacija koje vrše javna ovlašćenja, iznošenjem ili pronošanjem lažnih vesti ili tvrđenja. Teži oblik dela postoji u slučaju da se lažne vesti ili tvrđenja iznose ili pronose putem sredstava javnog informisanja ili sličnih sredstava ili na javnom skupu. Zakonom je za osnovni oblik dela propisana kazna zatvora od tri meseca do tri godine i novčana kazna, a za teži – kazna zatvorom od šest meseci do pet godina. Biće krajnje interesantno pratiti kako će tužilaštvo dokazati postojanje umišljaja, odnosno svesti kod optuženih da je ono što su iznosili ili pronosili bila laž. Takođe, uzimajući u obzir vanrednu situaciju uzrokovanu poplavom nezapamćenih razmera, kao i činjenicu da, ma koliko to državni organi saopštavali, nije bilo, niti je pretilo da bude slučajeva težeg narušavanja javnog reda ili mira, ili osujećivanja ili značajnijeg ometanja sprovođenja odluka i mera državnih organa ili organizacija koje vrše javna ovlašćenja, postavlja se pitanje gde su granice panike, ako je ona postojala ili mogla da nastupi, izazvane samom poplavom kao objektivno postojećom elementarnom nepogodom, te kakav su uticaj pojedinačni komentari na društvenim mrežama ili portalima medija uopšte mogli imati na objektivno postojeće stanje. Ono što je u svakom slučaju loše je to što je u tri konkretna slučaja bio određen pritvor. Činjenica da su rešenja o određivanju pritvora po žalbama ukinuta svakako je pohvalna, ali ostaje pitanje u kojoj meri je već i samo određivanje pritvora uticalo na autocenzuru i zapravo gušilo javnu debatu čak i u odnosu na objektivno nesporne informacije, i vodilo izostanku kritike.